

SLOVENSKI

Direktor: Rudi Janžura — Odgovorni urednik: Sergej Vošnjak — Tiskarna: Slovenskega poročevalca — Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 53-22 do 53-24 — Uprava: Ljubljana, Čopova ul. 50/III, telefon 45-75 in 44-21 — Oglasi: Ljubljana, Kardeljeva ulica 1, telefon 35-86, za ljubljanske naročnike 24-63, za slanje 33-32 — Poštni predal 29 — Tek. račun NB 601-90321-0 — Mesečna naročnina 140 din

Poročevalec

Večje zahteve pri sprejemanju učencev v obrtne poklice

Ta mesec bodo dale splošnoizobraževalne šole zopet precejšnje število mladine v starosti štirinajstih, petnajstih let, ki se je odločila, da se izuži raznih poklicev v obrti ali v industriji.

Ce se omejimo na obrt, tedaj vidimo, da so problemi in zahteve obrti letos glede naraščanja nekoliko drugačne kakor lani. Predvsem moramo poudariti, da se iz leta v leto dviga šolska predizobrazba učencev, ki stopajo v obrt. S tem se sicer počasi, vendar dosledno dviga znanje, ki je tem mladim ljudem potrebno, če naj dobro delajo in sicer strokovnih predmetov in strokovnih šol. To je seveda nujno potrebno. Znano je n. pr., da so porabili učenci strokovnih šol v prejšnjih letih polovico svojega delovnega časa za prakso, polovico pa za teorijo. Danes imamo v prvih razredih teh šol le še 15 ur teoretičnega pouka, več ostali čas, to je 33 ur, pa odpade na praktično delo. Če bi tedaj prišel v strokovno šolo učenec brez solidne šolske predizobrazbe, bi le težko sledil posameznim predmetom. Zato je odbor za strokovno šolstvo pri Svetu za prosveto v soglasju z vsemi prizadeti organi letos določil za posamezne obrti najnižjo stopnjo šolske predizobrazbe, in sicer:

1. Učence s končano osnovno šolo bodo sprejemale v uk samo naslednje stroke: krovci, ščetkarji, izdelovalci prešitih odev in copat, izdelovalci opank ter dimnikarji. Vidimo torej, da mlad človek, ki ima samo osnovno šolo, v obrti ne bo imel kaj prida izbir.

2. S končanim šestim razredom osemletne osnovne šole bodo lahko sprejemali učence v uk kovinska, lesna, živilska, oblačila, frizerska in več drugih strok, ki jih zaradi pomanjkanja prostora vseh niti ne moremo naštet.

3. Končno imamo stroke, za katere se zahteva danes vsaj končana nižja gimnazija oziroma sedemletka. Sem gredo: električna stroka, fina mehanika, puškastvo, tiskarstvo in nekatere druge.

Poudariti je treba, da bodo letos odgovorni organi dosledno vzgajali na zahtevi po tej minimalni šolski predizobrazbi. Več ali manj bo mogoče spregledati le v takih primerih, ko bi določeno stroko nikakor ne bi mogli dobiti učencev, ki izpolnjujejo predpisane pogoje. To velja posebno za stroke, v katerih tako je primanjkuje naraščanja. Vendar bodo morali taki učenci opraviti nekaj sprejemni izpit, da dokažejo, ali obvladajo snov, ki je nujno potrebna, če naj uspešno nadaljujejo pouk v strokovni šoli.

Ker se je pokazalo, da v republiškem merilu ugotovljeno pomanjkanje naraščanja v posameznih obrtjih še ne pomeni, da manjka v teh obrtjih naraščanja tudi po posameznih okrajih, bodo letos okrajni organi pri vključevanju učencev v posamezne obrti svobodnejše kakor doslej in se bodo lahko ravnali po lastnih okrajnih potrebah. S tem v zvezi naj omenimo dolžnost, ki jo imajo okrajni prosvetni organi, da organizirajo v šolah predavanja za starše in učence, v katerih je potrebno razložiti in podrobno razložiti stanje v posameznih poklicih. Tako predavanja so še pravih potreb za starše, saj iz njih lahko zve, do kam naj se usmerjajo njihovi otroci, ko se odločajo za učenje tega ali onega poklica.

Da se izognemo slabim izkušnjam preteklih let, naj omenimo med ostalimi, ki se bodo gotovo tudi letos pojavile pri vključevanju mladine v uk, prizadevanje nekaterih, da se z najrazličnejšimi neutemeljenimi izgovori skušajo izogniti predpisani šolski predizobrazbi. Tega ne smemo več dovoljevati. Učni načrti in strokovnih šolah so namreč sestavljeni z upoštevanjem predpisane šolske predizobrazbe. Če bi sedaj prišli vanje učenci, ki ne izpolnjujejo pogojev, iz strokovnih šolah ne moremo doseči zadovoljljivih uspehov. Ljudje — bodisi starši, mojstri ali drugi — ki mislijo, da je res že vsakdo dober za strokovno šolo oziroma učne kakšne obrti, naj končno že razumejo, da zahteva pač vsaka stroka določeno splošno in strokovno izobrazbo. B.

Santinov teror nad slovenskimi duhovniki v Trstu in Gorici

SANTINOVA POMOČ JE V DOLINSKI OBCINI POMAGALA KOMINFORMOVCEM DO ZMA-GE NAD ZDRUŽENIMI SLOVENCMI

Trst, 6. junija. Volitve so minule, toda šele sedaj smo zvedeli za nekaj zelo zanimivih stvari o spletkah in rovarjenju tržaškega škofa Santina proti slovenskim duhovnikom na Tržaškem in Goriskem.

Znano je, da se je tržaški škof Santin zelo razburil zaradi skupnega nastopa vseh Slovencev, češ da on ni privolil v sodelovanje slovenskih katoličanov z Osvobodilno fronto. Zato je skušal na vsak način razdreti to sodelovanje, ki je našlelo na odobravanje vseh Slovencev v angloameriški coni Tržaškega ozemlja. Ker se sam ni čutil dovolj močnega, je poklical na pomoč še goriskega škofa Ambrosinija (del slovenskih vasi na STO spada namreč pod gorisko škofijo). Poklical ga je v Trst in mu obrazložil, kakšen greha so napravili katoliški Slovenci, ko so se povezali s komunistom. Po Santinovem navodilu je Ambrosini sklical v Gorici slovenske duhovnike in jih zasilil ter okregal.

Vzporedno s to akcijo proti slovenskim duhovnikom sta se Santin in Ambrosini zagnala proti klerikalnemu goriskemu tisku »Katoliškemu glas«, ker je zagovarjal enotnost Slovencev in napadal Santinovo neodvisnost kandidatno listo v občini Dolina pri Trstu. List je v rokah duhovnikov, med katerimi so nekateri celo emigrirali in prav zaradi tega še bolj odvisni od Santina in Ambrosinija, ki jih s svojim vplivom prav lahko poženejo po svetu. Ambrosini je po Santinovem

navodilu poklical na odgovor urednika župnika Staniča in ga pošteno ozmerjal zaradi nepokornosti in zagovarjanja sodelovanja z Osvobodilno fronto. Kaže, da škofova pridiga ni imela zadovoljivega uspeha, kajti Ambrosini je postavil »Katoliškemu glas« za cenzorja svojega tajnika msgr. Klinca.

Hkrati ko je Ambrosini napadel urednika »Katoliškega glasu«, je Santin pritiskal na dolinskega župnika Stuhca, da bi podprl dolinsko »neodvisno« kandidatno listo. Santin je Stuhca ozmerjal in mu očital, da on dopisuje v »Katoliški glas« in nastopa proti njegovi katoliški »neodvisni« kandidatni listi. Pri tem ga je opomnil, da je v škofiji le gost in naj se zaveda, da je popolnoma odvisen od škofove milosti. Pri akciji v dolinski občini je Santinu pomagal tudi ameriški duhovnik msgr. Harnett, predstavnik neke ameriške katoliške podporne organizacije. Glavni napad Santina in Harnetta je bil usmerjen proti župniku Stuhcu, ker sta upala, da bosta na ta način najlažje prodrla do vernikov. Poleg Harnetta je imel Santin v dolinski občini še druge zavznike. Kandidat Santinove »neodvisne« liste Sturman iz Mačkovej je priznal, da je kot »dobar katoličan vprašal škofa za nasveto. Santin ga je seveda vzpodbudil, naj vztraja, čeprav je bilo skoraj vse slovensko prebivalstvo občine skrajno ogorčeno zaradi razdiralnega dela »neodvisne« kandidatne liste.

V občini Dolina sta bili namreč prvotno samo dve kandida-

ti listi: lista slovenske skupnosti in kominformovska. Z »neodvisno« gospodarsko listo, ki so jo kasneje po Santinovi navodilih postavili agenti italijanskega irendentizma, so hoteli odcepiti katoliške Slovence od ostalih in s tem omogočiti kominformovcem zmago nad listo slovenske skupnosti, ker so pač kominformovci zaradi svoje ogabne protijugoslovanske politike postali naravni zavzniki italijanske irendente. Volilni izidi so pokazali, da je škofu Santinu ta spletkarska uspeha, kajti če ne bi bilo njegove »neodvisne« liste, bi tudi v dolinski občini zmagali združeni Slovenci, ki so dobili le 122 glasov manj kot

kominformovci, medtem ko je Santinova »neodvisna« lista dobila 150 glasov.

Santin, ki je katoliškim Slovincem očital, da so se povezali s komunisti, se je torej povezal z moskovskimi agenti samo zato, da bi preprečil zmago enotne slovenske liste, ki je imela v svojem programu neodvisnost Tržaškega ozemlja, kar je bil pravzaprav glavni vzrok Santinovega rovarjenja. Kominizem je bil tokrat le izgovor, kajti Santinu je bila na poti predvsem enotnost Slovencev, ki se združeno bore proti italijanskemu irendentizmu, katerega glavni pobornik je v Trstu prav škof Santin.

Pred posvetovanjem delegatov italijanske unije

SKUPNA ORGANIZACIJA ITALIJANOV BO POGLOBILA KULTURNO IN POLITIČNO DELO V JUGOSLOVANSKI CONI STO

Koper, 6. junija. V nedeljo se bo v Pulju 15 delegatov italijanske unije koprskega in bujskega okraja posvetovalo s predstavniki italijanske unije za Istro in Reko o še tesnejšem sodelovanju. Na sestanku bodo izvolili enotno vodstvo, ki bo vskladilo delo. Delegati bodo prav tako razpravljali o zborovanju predstavnikov vseh v Jugoslaviji živčih Italijanov.

To zborovanje bo 6. julija v Rovinju. Italijanski klubi kulture v koprskem in bujskem okraju bodo pripravili za ta dan množične izlete v Rovinj, kjer bodo Italijani iz jugoslovanske cone STO sodelovali pri kulturnih

pridreditvah. V italijanskih klubih kulture bodo razpravljali o nujnosti, da se ustanovi skupna organizacija za koprski in bujski okraj ter, kjer bo le mogoče, ustanovijo tudi italijanska fizikultura društva v tovarnah. Prav tako bodo razpravljali tudi o skupni organizaciji vseh Italijanov, ki živijo v Jugoslaviji. Člani italijanske unije v Kopru poudarjajo, da bi enotna organizacija Italijanov v Jugoslaviji ter v okrajih Koper in Buje močno dvignila kulturno in politično delo med Italijani v jugoslovanski coni STO.

ZDA odpravile trgovinske olajšave z Madžarsko

Washington, 6. junija (AFP). Predsednik ZDA Truman je danes izdal ukaz, da se od 5. junija naprej ukinejo vse trgovske in ekonomske olajšave, ki so bile odobrene Madžarski na podlagi sporazuma o prijateljstvu in trgovini, podpisanega pred nekaj leti. Ameriška vlada je obvestila madžarsko vlado že 5. julija lani, da po 5. juliju 1952 ne bo imela več ta sporazum za veljaven. Podobno je storila ameriška vlada glede sporazuma s Sovjetsko zvezo in Poljsko.

Razredni sindikati o stavki v tržaški železarni „Ilva“

Trst, 6. junija (Tanjug). Delavci tržaške železarne „Ilva“ so izvedli snovi enournno stavko, zahtevajoč zboljšanje delovnih pogojev in zvišanje plač. Stavko so organizirali vidaljevski in irendentistični sindikati.

Glede na to stavko so sprejeli delavci „Ilve“, včlanjeni v razrednih sindikatih, resolucijo, v kateri poudarjajo, da take enournne stavke v Trstu samo demoralizirajo delavce ter so tako pravzaprav v neposredno korist delodajalcev.

Pomoč ZDA tujim državam

Washington, 6. junija (Reuters). Predstavniki dom ZDA je izglasoval in predložil senatu končni predlog za vojaško in ekonomsko pomoč tujim državam v znesku nad 1600 milijonov dolarjev. Predlog je bil sprejet z 230 proti 115 glasovom. Končno odločitev o višini pomoči tujim državam pričakujejo v kratkem. V predlogu Predstavnškega doma je določenih približno 4,5 milijarde dolarjev za vojaško pomoč, ki naj bi se začela 1. julija, za ekonomsko pomoč pa je določenih približno 1.600.000.000 dolarjev. Skupna pomoč je za približno 1 milijard 400 milijonov dolarjev manjša od zneska, ki ga je zahteval predsednik ZDA Truman.

ZSJ, MESTNI SVET LJUBLJANA prireja v soboto, 7. junija ob 20.30 v Unlonu

KONCERT AVSTRIJSKIH IN KOROŠKIH PESMI IN PLESOV

Pojeta delavski pevski zbor in oktet iz Borovlj, pleše plesna skupina iz Sentjakoba v Rožu.

Vstopnice po 40, 30 in 20 din v Koncertni poslovalnici, Kongresni trg 9 (od 10. do 13. ure) in od 19.30 dalje pri blagajni kina Union.

Nad 92.000 mladincev in mladink na delovnih akcijah

Te dni je na vseh mladinskih gradbiščih izmenjava delovnih brigad. Srednješolci bodo zamenjali 17.000 kmečkih mladincev, ki so začeli delati že 1. aprila. Po junijskih izpitih bodo prišli na te delovne akcije tudi študentje. Skupno z našo mladino bodo delale na hidrocentrali v Vinodolu tudi inozemske delovne brigade. Po splošnem pregledu bo letos sodelovalo pri delovnih akcijah nad 92.000 mladincev in mladink. V Sevojni, Svetozarevu in na Vlasini bo delalo 8000 srednješolcev iz Srbije, v Zenici in na Jablanici nad 6000 iz Bosne in Hercegovine in 1200 iz Slovenije, na Vinodolu 3800 hrvatskih srednješolcev, 300 iz Slovenije in 200 iz Beograda, pri železarni v Nikšiću nad 1000 črnogorskih srednješolcev in brigada študentov iz Beograda, na Mavrovu pa 1160 srednješolcev iz Makedonije. V vseh republikah se je za junijsko izmeno prijavilo mnogo več mladine, kot je potrebno. V Srbiji se je prijavilo 6000 mladincev več, v Crni Gori dvakrat več, kot je potrebno, a tudi iz Slovenije se je prijavilo za Zenico in Vinodol mnogo več mladincev, kot pa je bilo pričakovano.

Stavka v italijanskih plinarnah

Rim, 6. junija (Tanjug). Delavci vseh plinarn v Italiji so začeli sinoči stavko, ki bo trajala do 9. junija. Plinarna dela samo v Pesari, vse druge pa so po brezuspešnih pogajanjih ustavile delo. Zastopniki delavcev so izjavili, da bo ponovna stavka od 12. do 16. junija, če ne bo ugodno njihovi zahtevi o zvišanju plač.

Napad na KP Izraela

Jerusalem, 6. junija (AFP). V Izraelu je vzbudil napad glasila prokominformistične stranke Mapam na komunistično partijo Izraela veliko presenečenje. V izraelskih političnih krogih sodijo, da je bil to prvi večji napad te stranke na izraelsko kominformovsko komunistično partijo.

Volitve tovarniških poverjenikov v Avstriji

Dunaj, 6. junija. Razen v nekaterih manjših podjetjih so v Avstriji končali volitve tovarniških poverjenikov. Nad 557.000 delavcev je v več kot 8.150 podjetjih izvolilo 26.111 tovarniških poverjenikov. Volitve so se začele lani oktobra, volilni boj pa se je razvijal v glavnem med socialisti in informburojci. Po podatkih socialistov so izvolili 15.516 oziroma 59,4% socialistov, informburojci pa so dobili nad 1600 poverjenikov ali 6,4%. Avstrijska ljudska stranka je dobila 989 poverjenikov ali 3,8%, stranka neodvisnih 71 poverjenikov ali 0,7%. Po istih podatkih se nad 7700 tovarniških poverjenikov, t. j. 29,7% ni izjasnilo o svoji strankarski pripadnosti.

Maršal Tito v Ljubljani

Včeraj okrog 17. ure je prišel v Ljubljano maršal Tito in v spremstvu predsednika vlade LRS tovariša Mihe Marinka obiskal tov. Edvarda Kardelja.

Montažna dela v predilnici Vrapčiči končana

Mostar, 6. junija. Okrog sto monterjev strokovnjakov iz Slovenije in Hrvatske je končalo montažna dela v veliki predilnici v Vrapčičih pri Mostarju. Po mnenju glavnega inženirja bo podjetje začelo poskusno obratovati meseca oktobra. Nova predilnica ima 5 velikih industrijskih dvoran, kjer je nameščenih 38.000 vreten. Naša tekstilne tovarne bodo dobivale od to. 1.750 ton kvalitete bombažne preje. Pri modernih strojih, ki so bili kupljeni v Angliji, bo v eni izmenji zaposlenih okrog 400 delavcev. Okrog 200 bodočih delavcev, po večini žena, je še končalo svoje strokovno šolanje v Sloveniji in Hrvatski.

Nov rudnik svinčeno-cinkove rude

V bazenu Treptče bo v prihodnjih dneh začel obratovati še en rudnik svinčeno-cinkove rude, in sicer v Novem brdu. Rudnik ima že svojo flotacijo, ki bo hkrati z rudnikom začela obratovati. V začetku bo znašala dnevna proizvodnja v rudniku okrog 200 ton, do konca leta pa jo bodo podvojili. Dosele odkrita nahajališča vsebujejo rudo s 4% svinca in 10% cinka ter nekaj srebra in magnezija. V bazenu Treptče je pred dvema mesecema začel obratovati tudi rudnik Ajvalja.

Ustanovitev pravoslavne bogoslovne fakultete

Na zadnjem zasedanju arhiepiskopskega sabora srbske pravoslavne cerkve, ki je bilo od 15. maja do 3. junija v Beogradu, je bilo med drugim sklenjeno, da bodo ustanovili bogoslovno fakulteto srbske pravoslavne cerkve v Beogradu. Vzdrževanje te fakultete bo prevzela srbska pravoslavna cerkev.

Spremembe v novačenju za JLA

Beograd, 6. junija. Kakor piše časopis »Narodna Armija«, uvaajo letos nekatere spremembe pri novačenju, ker prejšnji način novačenja mladencev za vojsko ne ustreza sedanjim potrebam. Do sedaj so novaki mladence, ki so končali 20. leto. Ti so morali isto leto začeti s služenjem roka. V prihodnje pa bodo novaki na ta način, da bodo poklicani na pregled mladenci stari 19 let, ki bodo šele prihodnje leto začeli služiti kaderski rok. Letos bosta dve novačenji, in sicer mladencev, starih 20 let, ki bodo to jesen stopili v vojsko, in mladencev 19 let, ki bodo šele jeseni začeli služiti kaderski rok. Prihodnja

Kongres kovinarjev Jugoslavije bo v Zagrebu

Zagreb, 6. junija. Tretji kongres delavcev in uslužbencev kovinske industrije Jugoslavije bo 8. in 9. junija v Zagrebu. Poleg delegatov in domačih gostov bosta prišla na kongres tudi stalni član izvršnega odbora združenih sindikatov kovinskih delavcev Velike Britanije D. J. Gaxton in sekretar oblastnega odbora sindikata ladodelniških in strojnih delavcev Coventryja M. L. Jones.

Gospodarske težave in nasilja v Vzhodni Nemčiji

Berlin, 6. junija (Reuter): Zahodnonemška policija je danes sporočila, da je pribežalo blizu obmeje vasi Reinersdorf v Zahodno Nemčijo nad 400 oseb. Begunci so izjavili, da so dobili prebivalci vasi blizu meje ukaz, naj se pripravijo za preselitev v vzhodnonemško pokrajino Mecklenburg. Oblasti so naročile evakuacijo vseh vasi v obmejnem področju proti Zahodni Nemčiji.

Ustavljen izvoz jekla iz ZDA

Washington, 6. junija (Tanjug). Ameriška vlada je izdala nove ukrepe zaradi stavke delavcev v jeklarski industriji. Ministrstvo za trgovino je prepovedalo s posebnim odlokom izvoz jeklenih izdelkov, razen takrat, kadar je izvoz nujen in neposredno povezan s potrebami ameriške vojne industrije ali vojne industrije prijateljskih držav. Ameriška vlada je, kakor je znano, že poprej prepovedala dobavo jekla za proizvodnjo blaga široke potrošnje.

Philip Murray, predsednik ameriškega kongresa industrijskih organizacij in predsednik sindikata jeklarskih delavcev, vodi ameriške jeklarje v stavki, s katero hočejo doseči boljše delovne pogoje.

Ameriško posojilo Braziliji

Rio de Janeiro, 6. junija. Pred kratkim je odpotoval iz ZDA novi brazilski veleposlanik, ki se bo pogajal z Mednarodno banko o obljubljenem posojilu Braziliji v znesku 500 milijonov dolarjev za uresničitev načrta za izpolnitev prometa. Tukajšnji tisk piše, da posojilo doslej še ni bilo izplačano, ker je brazilsko vlada v začetku t. l. ukazala strogo izvajanje zakonskih določil, po katerih ne smejo tuja podjetja izvoziti na leto več kot 8% od doseženega dobička in 20% od temeljnega kapitala.

Pogajanja v Pan Mun Jomu

Pan Mun Jom, 6. junija. Na včerajšnjem sestanku obeh delegacij sta obe stranki vztrajali na svojem stališču glede izmenjave ujetnikov. Kitajsko-severnokorejski delegat general Nam Il je očital Zdrženemu poveljstvu, da ujetniki v njegovih taboriščih stradajo, pri čemer se je skliceval na ženevsko konvencijo. Prihodnji sestanek delegacij bo jutri dopolnjen.

Eisenhowerjeva izjava o vojni na Koreji

Washington, 6. junija (UP). General Eisenhower je izjavil na včerajšnji tiskovni konferenci, da ne verjame, da bi bilo mogoče v sedanjem položaju dati določen odgovor na vprašanje, kako naj bi zaključili vojno na Koreji. Bivši poveljnik obojenih sil Atlantskega pakta sodi, da morajo ostati čete Zdrženega poveljstva trdno na postojankih, ki so jih zavezale, in da je treba storiti vse, da se bodo izgube zmanjšale na najnižjo mero.

SOVJETSKJE OBLASTI HOČEJO BERLIN POPOLNOMA OSAMITI IN GOSPODARSKO OHROMITI

Sovjetske čete in enote vzhodnonemške policije so streljale na begunce, ki so v trumah uhajali čez mejo. Vendar pa se je 400 ljudem posrečilo, da so nepoškodovani prispeli v Zahodno Nemčijo.

Zahodnonemška časopisna agencija poroča, da je parlamentarna skupina socialnodemokratske stranke zahtevala pojasnilo, če namerava vlada, takoj pomagati Berlinu ter predložiti

parlamentu ukrepe za gospodarsko pomoč. Socialnodemokratski poslanci so poudarjali: »Ukrepi sovjetskih oblasti v Vzhodni Nemčiji imajo očito ta namen, da bi Berlin ne samo popolnoma osamili, temveč da bi ga tudi popolnoma gospodarsko ohromili. Naročila iz Zahodne Nemčije so zmanjšujejo, zaradi česar je velika nevarnost, da se bo povečala brezposelnost tudi v zahodnem Berlinu.«

Stavka v Franciji se krha PORAZ SATELITSKEGA VODSTVA KP FRANCIE

Pariz, 6. junija (Tanjug): Dosedanja bilanca stavke, ki jo je objavila informbirojska generalna konfederacija dela, je dokaz poraza satelitskega vodstva KP Francije. Odziv delavcev je bil zelo majhen in so stavko zavrnili predvsem tisti delavci, ki so člani drugih sindikalnih središč. Odziv med pripadniki generalne konfederacije dela pa je bil manjši, kot so ga mogli pričakovati tudi pesimisti.

Najboljši primer je velikanška tovarena avtomobilov Renault, najmočnejše oporišče informbirojskih sindikatov v Franciji, kjer je počivalo delo samo prvi dan, a še to zaradi sabotaže pri električnih napeljavah. Ko pa so bile napeljave popravljene, so delavci kljub

pritisniku spet začeli delati v obratu, kjer imajo še od začetka večino tisti delavci, ki so stavko odklanjali. Stavka pa se je kmalu začela hkrati tudi v obratih, kjer ima večino generalna konfederacija dela. Na delo se je vrnilo tudi več sindikalnih aktivistov. V vsem velikanskem obratu stavka ni mogla vplivati na proizvodnjo, ki je postala že včeraj spet normalna.

Podobno je bilo v vsej Franciji. Posebno značilno je, da se niso odzvali pozivu k stavki rudarji niti enega rudarskega bazena. Generalna konfederacija dela je trdila, da je stavkalo 100.000 delavcev, k stavki pa še vedno poziva delavce v tistih obratih, kjer doslej stavka še ni bilo.

Razprava o Tuniziji v francoski skupščini

Pariz, 6. junija. (Tanjug) V francoski narodni skupščini je bila včeraj popoldne in vso noč razprava o interelacijah glede položaja v Tuniziji. Socialisti menijo, da vlada ni storila dovolj na področju reform, ki jih je obljubila. Neodvisni republikanci in degolisti pa pravijo, da mora protektorska država jasno določiti reforme in jih izvajati. Medtem ko v skupščini razpravljajo, so v Parizu novi nemiri, policija pa uporablja represalije proti izzi-valcem neredov.

Kakor poroča Reuter, je v mestu Tunisu prejšnje noči eksplodirala bomba, vendar pa ni bilo človeških žrtev. Policija je prišla več oseb zaradi udarcev pri prepovedanih demon-

Francoska skupščina ratificirala konvencijo o statusu čet Atlantskega pakta

Pariz, 6. junija. (AFP) Francoska narodna skupščina je danes odobrila ratifikacijo konvencije o statusu čet držav članic Atlantskega pakta na ozemlju druge države članice. Sklep je bil sprejet s 518 glasovi proti 99.

Operna pevka Radev bo sodelovala na festivalu v Firenci

Zagreb, 6. junija. Zagrebska operna pevka Marijana Radev bo konec tega meseca nastopila v Firenci na glasbenem festivalu »Maggio Fiorentino«. Nasa umetnica bo nastopila v vlogi Kasandre v operi »Didonee« italijanskega skladatelja Cavaglia.

Britanski zadržniki podpirajo oboroževalni načrt

London, 6. junija (Tanjug): Kongres zadržne zveze Velike Britanije v Margateju je pravkar zavrnil predlog resolucije, ki protestira proti izdajanju velikanskih denarnih sredstev za oborožitev. Kongres je prav tako zavrnil dopolnilni predlog, ki daje priznanje laburističnim poslancom za stališče, ki so ga zavzeli v Spodnjem domu pri glasovanju o oborožitvenem programu.

London, 6. jun. (Tanjug) Kongres delavcev lesne industrije v Blackpoolu je včeraj s večino glasov zavrnil resolucijo, ki zahteva od vlade znižanje izdatkov za oborožitev. Govorniki na kongresu so poudarjali, da je oborožitev v sedanjem trenutku potrebna ne glede na škodljive posledice, ki jih ima lahko za življenjski standard.

Francoski kmetijski strokovnjaki v Zagrebu

Zagreb, 6. junija. V Zagreb je prispela skupina francoskih kmetijskih strokovnjakov za zaščito rastlin pod vodstvom ing. Henryja Milaira.

Po sklepu konference evropske organizacije za zaščito rastlin, ki je bila letos februarja v Parizu, nam bodo francoski strokovnjaki pomagali pri zatiranju murvinega prelca na Hrvaškem. Francoska služba za zaščito rastlin je dala v ta namen republiškem kmetijstvu na razpolago dve pripravi, ki omogočata uspešno zatiranje rastlinskih škodljivcev. Francoski strokovnjaki bodo skupno z našimi obšli ogrožena središča Varaždin, Ludbreg, Koprivnica, Valpovo, Osijek, Beli Manastir, Vukovar in druge.

Uspešno gostovanje makedonskega ansambla narodnih plesov v Grčiji

Atene, 6. junija (Tanjug). Državni ansambl narodnih plesov LR Makedonije je prišel sredi 15-dnevnih turnej v Grčiji iz Soluna v Skopje. Makedonski igralci so imeli 14 prireditve, med njimi 11 v Atenah in Pireju, 2 v Solunu in 1 v Larisi, največja udeležba pa je bila na glavnem trgu v Pireju, kjer je pozdravilo makedonske plesalce okoli 30.000 ljudi.

Obisk makedonskih umetnikov je bil pomemben kulturni dogodek. Grški tisk je objavil veliko število pohvalnih člankov ter tudi poudarjal, da je to gostovanje vzpodbudilo in opora prijateljstvu med narodi obeh držav.

Razgovor o Indokini med ZDA in Francijo

Washington, 6. junija. Kakor poroča agencija United Press, se bodo v kratkem začeli ameriško-francoski razgovori o vojaškem in gospodarskem položaju v Indokini. Razpravljali bodo predvsem o ameriški pomoči Indokini. Doslej so v indokitskih pristaniščih raztovarili 150 ladij z različnim vojni materialom, ki so ga poslale ZDA. Po zakonskem načrtu, ki ga je pred kratkim sprejel ameriški Kongres, bo dobila Indokina velik del kreditov v znesku pol milijarde dolarjev, ki je določen za države Jugo-vzhodne Azije. Pri teh razgovorih bodo sodelovali predstavniki ameriškega zunanjega in obrambnega ministrstva ter francoski minister za Indokino.

Spet novi rojaki iz ZDA v Jugoslaviji

V sredo popoldne je prispela z mednarodnim vlakom nova grupa ameriških Slovencev v sklopu skupnega obiska rojstne domovine, ki ga je organizirala organizacija Progressivnih ameriških Slovencev. To skupino, ki je štela 38 rojakov in rojakinj, je vodila podpredsednica Progressivnih Slovencev Bastel Mary, ki je doma iz Vodic pri Ljubljani. V tej skupini se je nahajala tudi zelo delavna članica naprednih slovenskih društev v Clevelandu — rojakinja Mikuz Helena, doma iz Borovnice. Med temi izletniki je tudi sestra žene Etbina Kristana s svojim možem.

Rojaki so bili v Sežani srčno sprejeti. Poleg Etbina Kristana so rojake pričakali zastopniki lokalnih množičnih organizacij, predsednik in tajnik Slovenske izseljenske matice, otroški pevski zbor in moški pevski zbor iz Tomaja. Potem ko je rojake pozdrvil predsednik Izseljenske matice Tone Senlišk, so pevci zapeli narodne in partizanske pesmi. Rojaki so bili zelo presenečeni nad takim pristranim sprejemom. Ganjeni so poslušali prelepe pesmi.

Pripravlja se pomembna modernizacija našega hmeljarstva

Eden izmed najbolj perečih problemov našega hmeljarstva je prav gotovo preskrba s hmeljevskimi. Po neki statistiki, zbrani ob koncu lanskega leta, so naši gozdarji preskrbeli hmeljarjem v minulih letih tri milijone hmeljev, pa še niso zadostili prav vsem potrebam.

Ceprav so gozdarji vedno pokazali popolno razumevanje za prošnje hmeljarjev, pa jih je konec koncev le začelo skrbeti, kako bo, če se ta problem s hmeljevskimi ne reši kako drugače. Ugotovili so namreč, da so minula leta oddali iz prebitalnih gozdov več hmeljev, kakor bi jih pri racionalnem gospodarjenju smeli. Natančni pregledi so tudi pokazali, da bodo lahko naši gozdovi v potrebnih hmeljev, vse druge pa bo treba najti drugje. Gozdarji so svetovali hmeljarjem, naj se obrnejo za dobavo hmeljev na bosanske gozdare, ali pa naj se hmeljevkam sploh odpovedo in začnejo uvajati žične nasade.

Popolnoma brez izkušenj, kako se goji hmelj na žicah, naši hmeljarji niso. Pri Robleku v Zalecu je stala tak žična naprava 38 let. Ker znaša življenjska doba hmelja 15 let, sta

na njej zrasli dve generaciji, pa še je bilo vmes nekaj let časa za izboljšanje zemlje s setvijo detelje. Ugovor, da traja žična naprava dlje kakor hmelj, torej nima nobenega pomena pri pravilnem kolobarjenju. Drugi ugovor starokopitnih hmeljarjev, ki se nikakor ne bi radi odpovedali hmeljevkam, čeprav jih ni mogoče dobiti, se sklicuje na podobno žično napravo pri Kukcu, ki jo je podrl veter. Tako trdijo, da v Savinjski dolini žične naprave niso mogoče, ker je veter tako močan, da bi jih prevrnil. Zakaj pa se je žična naprava pri Kukcu podrla? Ali ni bila morda žica premalo napeta? Ali ni morda bil hmelj, ki jo je držal, že trhel? Ker veter tudi v drugih evropskih hmeljskih področjih, kjer gojijo hmelj na žičnih napravah, ni nič manj močan kakor v Savinjski dolini, pa se žične naprave ne podirajo, če so skrbno urejene in stalno obnavljane, je tudi za žično napravo pri Kukcu zelo verjetno, da so zanjo premalo skrbeli.

Tako je tudi pri savinjskih hmeljarjih prodrla spoznanje, da res ne kaže drugače, kakor da modernizirajo svoje nasade s žičnimi napeljavami. To tem

bolj, ker je zelo malo možnosti, da bi mogli dobiti hmeljeve iz Bosne. Zaradi tega se je »Hmeza« odločil, da naroči v inozemstvu s posredovanjem uvoznega podjetja »Agrotehnika« 220 ton pocinkane žice. »Agrotehnika« je pravilno razumela velik pomen tega naročila in se je potrudila, da je žico kupila, čeprav jo je sedaj zelo težko dobiti na svetovnem trgu. Neka nemška tvrdka se je zavezala, da jo bo dobavila v drugi polovici junija. Pa še več je napravila »Agrotehnika«. Ker »Hmeza« ni imel trenutno dovolj deviznih sredstev, je pri Glavni zadrugi zvezi v Beogradu izposlovala devizni kredit v znesku 12 milijonov din.

Žica bo torej v kratkem v Savinjski dolini. Z njo bo mogoče urediti 200 hektarov hmeljskih nasadov, treba je le naglo poskrbeti za nabavo hmeljov, kar pa ob primerni vniemi nikakor ni posebna ovira. Nikakor ne smejo zmagati tisti »strokovnjaki«, ki jim sedaj ne nadomna modernizacija savinjskega hmeljarstva ni po volji in bi jo radi vsaj zavrnili, če je že ne morejo vsprejeti. Trdijo namreč, da je mogoče urediti le do 40 hektarov novih žičnih nasadov na leto. Če bi njihova obveljala, potem bi savinjskega hmeljarstva prehajalo k žičnim nasadom več kakor 40 let! Ker pa hmeljev ni in jih tudi ne bo, je razumljivo, da taka »naglica« ne more obveljati.

Pred začetkom gradnje glavne pregrade hidrocentrale Jajce II.

Razen hidrocentrale Jajce II, ki bo največja v državi, gradnja v Bosni še drugo veliko hidrocentrale Jajce II, ki bo imela s tremi agregati zmogljivost 27.000 kilovatov. Na gradbišču te hidroelektrarne so doslej premagali največje težave zaradi tesnobe v soteski Vrbasa, ki je komaj dopuščala zgraditev potrebnih barak za delavce. Doslej so prebili skoraj 3 km dolg vodni rov, ki bo do vaju iz bodočega umetnega jezera vodo do strojnice. Ta rov bo kmalu tudi v celoti zbetoniran. Tudi vodo Vrbasa so že speljali skozi odtokni rov, tako da so lahko začeli v osušenih strugi kopati temelje za glavno pregrado, ki bo visoka 25 m. Izkopati morajo še okrog 10.000 kubikov materiala. Računajo, da bodo lahko začeli z betoniranjem pregrade čez 2 meseca in da bodo do jesenskega deževja pregrado dvignili do takšne višine, da tudi ob visoki vodi ne bo oteženo nadaljnje delo. Graditelje pregrade čaka še veliko in težko delo. Pregrade ne morejo postaviti na živo skalo, ki se začne le 23 metrov pod dnom reke. Stabilnost pregrade sicer zaradi tega ne bo v nevarnosti, pač pa je treba v naprej preprečiti, da bi voda pod temelji jezua otekala in teren spodjedala. Zato bodo

po sistemu Larsena zabili napnično v dno reke velike jeklene plošče, tako da bodo pod temelji pregrade napravili jekleno steno, ki bo preprečila otekanje vode pod pregrado. Skrb povzroča graditeljem tudi dovoz težkih strojev, zaporniki in drugih naprav. Posamezni deli, ki jih bo treba pripeljati, bodo težki do 100 ton. Ker sta na cesti do Banjaluke do Jajca dva mostova čez Vrbasa, ki take obremenitve ne bi zdržala, bodo obnovili staro cesto pri vasi Karanovac v dolžini 7 km, tako da bo odpadla potreba prevoza strojev čez oba mostova. To cesto bodo zgradili do začetka septembra, ko bo treba začeti s prevažanjem strojev in naprav.

Nameravani 3 agregati bodo nameščeni v podzemeljski strojnici, ki je že skopana v živi skali. V tej podzemeljski dvorani, ki je dolga 56, visoka pa 35 m, so nedavno dovršili betoniranje komandnega prostora. Do vhoda v strojnico so tudi že zgradili železobetonski most čez Vrbasa.

Hidroelektrarna Jajce II bo prva velika hidroelektrarna, ki bo začela obratovati v Bosni. Turbino za prvi agregat bodo do jeseni izdelali v Litostroju, generator pa v tovarni »Rade Končar«, prvi agregat pa bo verjetno začel obratovati sredi prihodnjega leta.

Razširjenje separacije v rudniku azbesta v Bogoslovu

Letos je konec februarja začela obratovati moderna separacija za azbest pri rudniku azbesta Bogoslovec v Makedoniji. Nedavno pa so začeli montirati nove stroje, ki bodo omogočili, da se proizvodnja azbestnih vlaken poveča. Stroj za razširjenje separacije sta izdelali tovarni »Djuro Djaković« in »Rade Končar«.

Zastoj pri gradnji rudnika soli v Tušnju

V Tušnju pri Tuzli že drugo leto gradijo velik jasek za rudnik, v katerem bodo pridobivali sol na rudarski način. Jasek so doslej izkopali do globine 258 m. Delo pa je naenkrat zastalo, ker je pred dvema mesecema v tej globini vdrila voda v jasek. Graditelji na tako možnost niso bili pripravljeni in niso imeli na razpolago potrebnih črpalk. Zato je voda zalila jasek do višine 170 m. Po dveh mesecih zastoja so sedaj postavili črpalke z zmogljivostjo 3.000 litrov v minuti, s katero bodo začeli črpati vodo iz jaska. Sarajevsko »Oslobodjenje« upravičeno kritizira vodstvo gradnje, ker ni pravočasno ukrenilo vse potrebno za primer vodne vode. Črpanje vode iz jaska bo trajalo približno dva meseca.

Sodobno pridobivanje koral v Jadranu

Z lovom koral so se doslej ukvarjali na Jadranu le prebivalci malega otoka Zlarin pri Sibeniku, ki pa so to delo opravljali z zelo primitivnimi sredstvi. Na otoku imajo tudi majhno brusilnico za korable. Ker so korable iz našega Jadrana zelo cenjene na svetovnem trgu in jih lahko prodajo po 5.000 din za kg, je začelo podjetje »Spuzvare iz Sibenika« lov na korable s sodobnimi sredstvi. To podjetje, ki že nekaj let uspešno pridobiva morske gobe, in jih tudi izvažajo, je nedavno opremilo posebno ladijo s potrebnimi napravami za potapljanje in s potapljaško opremo. Potapljači bodo pridobivali korable v globini 30 do 60 m. Računajo, da bodo lahko na dan pridobili več deset kilogramov koral.

IVO PIRKOVIĆ:

Sovražnik pred vrati

Ze pred petimi dnevi je Mussolini ob slovesu s Hitlerjem v severni Italiji kakor v zili slutnji moledoval: »Gre za skupno stvar, firer! Tisto noč zadnjega zasedanja Velikega fašističnega sveta pa je bil Duce ves strahopeten in majhen. »Ta trenutek sem jaz gotovo najbolj preziral in osvoboden človek v Italiji, je prosil hierarhe umiselnosti, »kar je le prerazumljivo pri nezasišanih bremenih nevednih in trpečih množic, ki so izpostavljene strašnim fizičnim in moralnim učinkom strahovalnih napadov sovobojevalecva in vplivom sovražne propagande.« Da pa je vsaka vojna — je Mussolini nadaljeval — nepriljubljena le toliko časa, dokler ni dobljena. In ker leti v vojaški stiski vsa odgovornost pač na vrhovno poveljstvo, je Mussolini, ki se dvajset let ni nikoli nikomur opravičeval, sedaj kakor obtoženec pred narodom in Velikim fašističnim svetom iskal alibi: »Politično-vojaški krogi naperjajo kritiko najstroje proti tistim, ki nosijo odgovornost za vodenje vojne. Enkrat za vselej bodi povedano, da nisem niti najmanj težil za tem, da bi dobil vrhovno poveljstvo nad vojsko, ki mi

ga je 10. junija izročil kralj. Pobudo za to je dal markiz Badoglio.«

Badoglijev general Castellano je pozneje pripovedoval zaveznikom: »da tisto noč ni šlo pravzaprav za nikak udar zoper fašizem, ampak le za poskus, fašizem rešiti z novim Ducejem. Grofa Dina Grandija De Mordana so spletkarji zvalili v zaroto s obljubo, da bo po Mussolinijevem padcu on postal duce in rešitelj stranke. Lastina silavohepnost in pa seveda slabost Mussolinija, ki je bil daleč od tega, da bi planil med zarotnike s pištolo v roki, kakor svoj čas Hitler v Münchenu, je staremuko skvadristu Grandiju v Velikem fašističnem svetu villo poguma za vzklil, da ga je strankin tajnik Scorza s svojo politiko razočaral. In vendar je zvištel prav istemu Scorzi še pravkar navdušeno zagotavljal, da je v njegovem — bodi povedano, da kar preveč mladušnem — govoru pred komaj tremi, štirimi dnevi začutil spolet in strast velikih mož rissorgimentas.« Pozneje je grenko razočaran Mussolini zabrlitbeja spominjal tudi dvajset let starih besed iz nekega njegovega lastnega pisma: »Videl boš, kakšen vzgled vdanosti in zvestobe Ti bo dal Tvoj Dino Grandia!« In še drugih, nič manj pomembnih iz poznejšega časa: »Rečem Ti le to, da je moja zvestoba

slaba, absolutna in neomajna. Ta zvestoba je duhovna pridobitev enega leta molčanja in razmišljanja. Doživel boš, da Ti jo bom izprizkal.«

No, grof Grandi je v vlogi modernega Brutusa vendarle opravil svoje zgodovinsko poslanstvo, čeprav je plaz, ki ga je sprožil, potegnil tudi njega samega z odra zgodovine. Drugi dan so grofa zaman iskali po vsem Rimu in Italiji.

Tisto jutro je z avionom zbehal v Španijo in se od tam izgubil proti Portugalski neki advokat Domenico Galil, za katerega je policija pozneje trdila, da ni bil nihče drugi kot preoblečeni grof Dino Grandi.

Popoldne po zasedanju Velikega fašističnega sveta so Mussolinija zvalili h kralju, ki mu je v svečani maršalski uniformi, pa od razburjenja ves iz sebe, dejal: »Sedaj ste najbolj osvobodeni človek v vsej Italiji. Računati morate niti na enega prijatelja več. Ostal vam je le še eden: namreč jaz.« In ko mu je vladar še obljubil, da bo poskrbel za njegovo osebno varnost pred ljudskimi srdom, ga je, kot žolč rumenozelen v obraz in še manjši, kot je že itak bil, da, kar sedel v vase, na vrtu svoje rezidence s prevaro izročil karabinjerjem. Le-ti so ga, vsega presenečenega, drugo noč odpeljali v preganstvo na otok Ponzo, kjer se je vdal premišljevanju Ricciottilevega »Jezusovega življenja« in prevajanju Carduccijevih »Barbarskih od« v nemščino.

In ko se je Mussolini vpraševal, kje so milijoni Ita-

lijanci, ki so dvajset let viharno ploskali sieherni njegovi besedi in kretnji in tudi njegovi napovedi vojne, je admiral Mauguierju potožil, da so Italijani v vseh vrhlinah sicer prvi na svetu, le značaja da ni v njih nobenega.« Takrat se mu je nenadno zazdelo, da je bila pravzaprav vsa zgodovina od El Alameina do Ponze le izdaja na izdajo, povsod izdaja, izdaja v glavnem poveljstvu, v vojski, v Messejevi afriški armadi, na Panteleeriji, na Siciliji, v stranki, v Velikem svetu, na dvoru, predvsem na dvoru. Mussolini, tepec, ki je po bombardiranju Rima vendar na svoje oči videl vso neobojnost trepetajočega vladarja, sposobnega kvečjemu za zbliranje starih denarjev, pa je že čez nekaj dni bednega Savojača v spomenici Velikemu fašističnemu svetu še sam imenoval autolešeneje poguma vseh italijanskih bojnih sil.«

Več kot leto pozneje je Mussolini o juljskem udaru dejal, da se je monarhija in z njo tesno povezana kasta generalov poskusila rešiti s tem, ada je po starem izročilu Savojevcev prebežala k sovražnikom.«

Admiral Mauguier, poveljnik korvete Persefone, ki je peljala Mussolinija v izgnanstvo, je svoje razgovore z Mussolinijem na tisti vojni pozneje popisal v posebni brošuri »Mussolini ha detto«, ki jo je ponatisnil rimski mesečnik »Politica estera«, v eni svojih številc leta 1945.

Benito Mussolini, prav tam, str. 86.
Benito Mussolini, prav tam, str. 1, 2.

Benito Mussolini, prav tam, str. 72.

Robert E. Sherwood, »Roosevelt and Hopkins«, Harper & Brothers, New York 1948, str. 745, 746.

Benito Mussolini, prav tam, str. 62.

Benito Mussolini, prav tam, str. 172.

Benito Mussolini, prav tam, str. 261, 262.

„TRIDESET DANA“

(mesečnik za politična vprašanja - junij 1952)

Junjska številka objavlja vrsto zanimivih prispevkov, med katerimi velja v prvi vrsti omeniti Bogdana Pesiča »Tunis in Trste«, Milana Gavrića »Nemčija - gordijski voz svetovnih nasprotij« in Wolfganga Leonharda »Sovjetska zveza - legenda in stvarnost«.

Bogdan Pesič se je v svojem članku dotaknil zelo aktualnega vprašanja, ki se nanaša na vpliv držav Atlantskega pakta pri reševanju prečnih problemov. V ta namen je Pesič napravil primerjavo med tunizijskim in tržaškim vprašanjem. Znano je, da je Varnostni svet zavrnil sprejeti na dnevi rednih svojih zasiedanj predlog arabskih držav, ki zahteva izpravo o sedanjem položaju v Tuniziji. Ob tej priložnosti je delegacija ZDA odkrito izjavila, da ne želi spraviti v neugoden položaj Francije zato, ker je članica Atlantskega pakta! Članstvo v Atlantskem paktu je s tem prineslo premoč neki državi celo v takšni organizaciji, kot so Združeni narodi. Na drugi strani je bilo na libanonskem zasiedanju Atlantskega pakta sklenjeno, da naj pride do londonske konference in s tem do sklepa, ki so v korist članice Atlantskega pakta - Italije (ki pa ni članica OZN) na škodo Jugoslavije, ki je članica OZN (ni pa članica Atlantskega pakta!). V tej zvezi prihaja B. Pesič do zaključka, da »... o značaju Atlantskega pakta se vedno razpravlja po svetovni in da mislo vsi ljudje, niti ne njegovi pristajalci, prepričani v demokracijska načela, na katerih stoji«.

Milan Gavrić gleda na nemško vprašanje z očmi zgodovinarja in politika ter daje kot tak analizo političnih, ekonomskih, vojaških, psiholoških in drugih momentov, ki vplivajo na dogodek na ozemlju Med Reom in Odro. »Danes je nemški problem obenem tudi preizkusni kamen za odnose veseli med seboj, kajti od tega, po kateri poti bo šel nemški razvoj, sta odvisna tako evropski kot svetovni položaj veseli« pise Milan Gavrić in pri tem navaja razna stališča: Eisenhowerjevo, samih Nemcev, Grotewohla in Ulbrichta, ekonomske probleme v zvezi z Marshallovim načrtom, Adenauerjeve izjave, stališče nemških socialnih demokratov in njihove politike po starih shemah iz dobe Stresemanna ter seveda tudi taktiko Sovjetske zveze, ki pa ne glede na velike napore svojega ogromnega birokratskega stroja iz dneva v dan zgublja svoje politične pozicije.

Nemški politični publicist Wolfgang Leonhard je napisal knjigo »Sovjetska zveza - legenda in stvarnost«, ki bo izšla tudi v srbskem prevodu. Časopis »Trideset dana« je iz nje povzel nekaj zanimivejših poglavij, ki kažejo, da Leonhard dobro pozna problematiko Sovjetske zveze, posebno še, ker sloni njegovi zaključki na osebnih doživljajih za bivanje v SZ med letom 1935-1945. Najprej pise W. Leonhard o sovjetskih milijonarjih in v tej zvezi analizira velike razlike v plačah in v življenjski ravni raznih »kategorij« delavcev. Pise ne govori o »kolhozih« - milijonarjih, pač pa o posameznikih, ki so, izkoriščajoč ugoden politični položaj, nagrabili ogromne vsote denarja, pri čemer omenja na široko populariziranega sovjetskega milijonarja Berdebekova, ki je kot direktor državne posvetne nekje v Kazakstanu v štirinajstih letih zaslužil čez milijon rubljev in tako postal - milijonar. Pri tem primerja Leonhard stališče Stalinove politike in mnenje K. Marxa, ki

v »Kapitalu« ironizira »štedilne ljudje, ki so si nabrali bogastvo ne glede na revščino velikih množic. V drugem poglavju opisuje W. Leonhard »Preobrazbo boljševske partije«, osvoje tistih, ki so kot »zmagovalci« izšli iz številnih čistk v tridesetih letih, pove, da je leta 1938 od sedmih članov Leninskega politbiroja ostal pri življenju samo - Stalin in da sta od enainvajsetih članov CK iz 1917 ostala po »čistkah« pri življenju samo še - Stalin in Aleksandra Kolontaj (ki pa je tudi že umrla!) Medtem ko je na XVII. kongresu sodelovalo 22,6% starih boljševikov, je ta procent na XVIII. kongresu znašal samo še 2,6%! Stalinova partija kljub določilom statuta že 13 let ni sklicala kongresa, prav tako je bila zadnja partijska konferenca l. 1941. »Dana« - VKP(b) je partija brez programa (zadnji kongres je namreč

okrepiti birokratski sistem v Sovjetski zvezi).

Daljšje poglavje je posvečeno sovjetski zunanji politiki, ki je imperialistična, kar dokazujejo mnogi kompromisi, predvsem pa pakt Hitler-Stalin, ki je bil sklenjen s »tajnimi klavzulami«. Od l. 1939 se je Sovjetska zveza razširila za 684.000 kv. kilometrov, kjer prebiva 24.396.000 prebivalcev! Ta metoda aneksiranja tujih ozemelj ni nova. Isto je počela tudi carska ruska vlada, o čem je pred 100 leti pripomnil K. Marx: »Rusija se je izjavila za mir in iz njenih ust si se slišale besede, ki izražajo njeno miroljubna čustva. Rusija je pripravljena dovoliti drugim silam, naj se ukvarjajo s konferencami, če druge sile dovolijo njej, da med tem okupira države, ki jih zahteva«.

Zanimivo je tudi poglavje, kjer W. Leonhard podaja pregled odnosov Sovjetske zveze

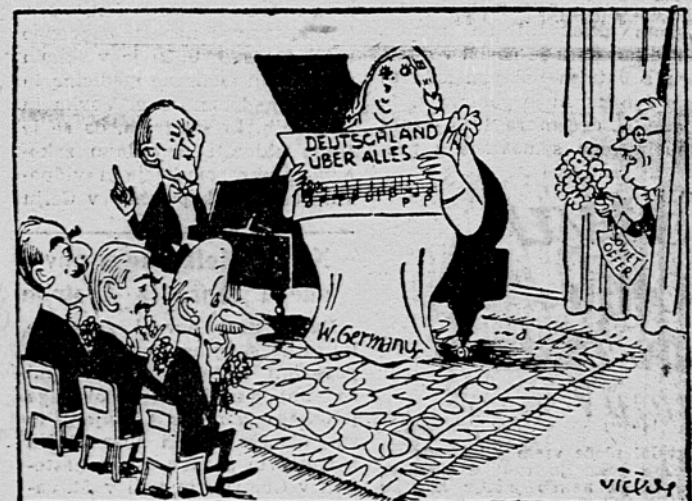
borbe proti nacifazizmu je Moskva diktirala najostrejši boj proti socialnim demokratom, češ da sta »socialna demokracija in fašizem povezana med seboj kot slamska dvojčka«. To teorijo o »dvojčkih« je iznašal sam »modri« Stalin.

Poleg treh odločilnih prispevkov vsebuje junjska številka »30 dana« še vrsto drugih člankov in prevodov: odlomke iz Fechtelerjevega »poročila«, ki ga je objavil pariški »Le Monde« in ki je bil razglašen za falsifikat, kljub temu pa je to »poročilo« sprožilo val vznemirjenja po vsej Zahodni Evropi; iz ameriškega časopisa »New Republic« je objavljen prevod članka člana ameriškega sodišča Williama O. Douglasa, ki piše o vlogi Trumanove točke štiri in pet v gospodarsko nerazvitih državah; iz newyorškega »Timesa« prinaša »30 dana« daljši informativni članek o »Malanovi poti« v fašizem, ki se nanaša na sedanje razmere v Južnoafriški uniji.

V zaglavju »Po svetovni bere« prispevke: »Salvador - dežela kave in potresov«, o nemški himni »Deutschland über alles«, o japonski zunanji trgovini, o francoski polarni ekspediciji na Groenlandiji.

Med »Dokumentje« je objavljeno poročilo o vstaji v varšavskem getu l. 1943; ki ga je napisal Jan Novakowski, ameriški senator Ester Kilauf, ki se sedaj poteguje za mesto predsednika ZDA, pa je zastopan z daljšimi izveščili iz svoje knjige »Kriminal v Zedinjenih državah Amerike«.

Kar smo lahko ugotovili že pri prejšnjih recenzijah mesečnika »30 dana«, ugotavljamo zopet sedaj: beograjska zunanja politična revija v vsaki številki prinaša obširno gradivo, izbrane članke in odlične informacije, ki zanimajo širši krog bralcev. Naš preprosti človek, ki bi se rad razgledal po svetu in si obogatil svoje politično znanje, bo rad posegal po takšnem izdanku, kakor ga prinaša »Trideset dana«, kajti marsikateri godek, ki ga dnevno časopisje ne more tako na široko osvetliti, najde v tej reviji svoje mesto in s tem daje bralcu možnost širše in podrobnejše informacije.

Adenauer: »Seveda, gospoda, toda ona prepeva z angleškim naglasom...«

določil komisijo na čelu s Stalinom, ki naj izdela nov program partije, toda komisija v 12 letih ni objavila nobenega rezultata svojega »dela!«, brez kongresov, brez konferenc in brez diskusij« pise Leonhard in dodaja, da »vsa vodstva mesta zavzemajo profesionalni birokrati iz državnega aparata, go spodarstva in vojske. VKP(b) je iz revolucionarne delavske partije postala orodje vladajoče birokracije z edino nalogo

do naraščajoče nacistične nevarnosti v predvojni Nemčiji. Cim bolj je Hitler krepil svojo moč, toliko bolj so bili v Moskvi pasivni in optimistični. Glasilo Kominterne »Komunistična internacionalna«, ki je izhajalo v Moskvi, je še 15. novembra 1932 pisalo: »Zgrešeno bi bilo verovati, da je najvažnejši proces, ki se sedaj dogaja v Nemčiji, okrepitev moči fašizma...« Dva in pol meseca po tem pa je Hitler prišel na oblast! Namesto

S skupnim delom se marsikaj doseže

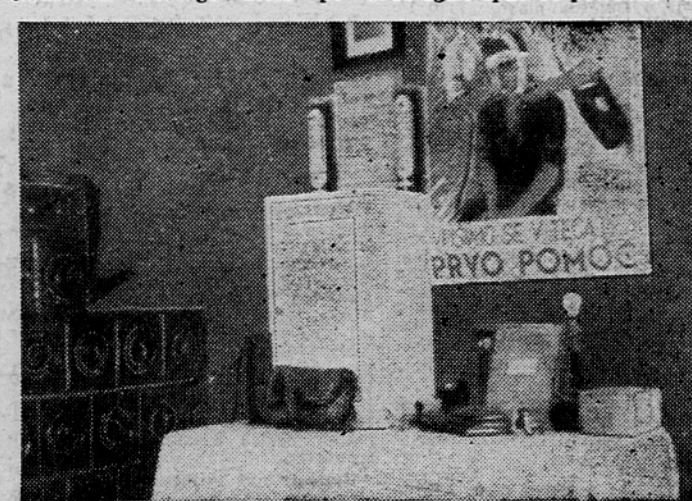
Pred občnim zborom Rdečega križa Slovenije

Jutri bo po treh letih spet občni zbor glavnega odbora Rdečega križa Slovenije. Od zadnjega občnega zbora se je organizacija Rdečega križa tudi v Sloveniji znatno udrila in dosegla res lep napredek. Članstvo in pomladke sta v zadnjih treh letih znatno narasla. Danes je v Sloveniji nad 150.000 članov Rdečega križa in prav toliko podmladkarjev. Vse to priča, da organizacija Rdečega križa vedno bolj in bolj osvaja naše ljudi. Saj najdemo med članstvom Rdečega križa po

vseh in tudi po mestih izredno pripravljenost ter mnogo zdravih pobud za delo. O tem nam že mnogo pove sam primer iz bivšega grosupeljskega okraja, kjer so skoraj po vseh vaseh odbori za higiensko ureditev vasi. Ti so skupno z odbori Rdečega križa in ostalimi množičnimi organizacijami izdelali načrte za manjše higienske izboljšave, ki jih bodo opravili s sodelovanjem vseh vaščanov. Nekateri odbori so pripravili celo lastne apnenice, v katerih bodo zgledno za potrebna de-

la za higiensko ureditev vasi. Tudi pobuda bivšega okrajnega odbora RK Grosuplje za gradnjo zdravstvenega doma, je zgleden primer sodelovanja vsega članstva Rdečega križa in ostalih množičnih organizacij. S pripravami za gradnjo zdravstvenega doma so začeli že lani, letos pa imajo že zbrane gradbeni material in denarnih sredstev za nad 2 in pol milijona dinarjev. Poleg tega so zbrali s prostovoljnimi prispevki tudi les, ki ga bodo zamenjali za devize in si tako kupili svoj rešilni avto.

Za nabavo rešilnih avtomobilov se organizacija Rdečega križa tudi v drugih krajih izredno zanimajo. V Ljubnem so člani RK na svojem občnem zboru razpravljali, da bi si kupili rešilni avtomobil, ker ga nujno rabijo, saj so od najbližje rešilne postaje oddaljeni okrog 80 km in bi ta lahko služil vsem krajem od Solčave do Gornjega gradu. Dober mesec po svojem sklepu so že zbrali nad 200 kubnih metrov lesa. Vsak vaščan je prispeval, kmetje so dali les, drugi pa denar. Akcija za nakup rešilnega avtomobila pa jih je tako razgibala, da so sklenili, da si bodo zgradili tudi svoj zdravstveni dom. V to akcijo so pritegnili še sosednje organizacije Rdečega križa.

Postaja prve pomoči Primsko vo pri Kranju

Jož: Stok - Korotan:

V REVIRJIH JE ZAŽARELO

Toda niso se utegnili izreči teh besed, ko sva že začela streljati. Nemci so se v prvem hipu zmedli. Ko sva vrgla še bombi, je bila panika še večja. Razbežali so se na vse strani in preden so se znašli, sva se že izmuznili med hišami proti Lahovskemu. Da bi zabrisala sled, sva jo mahnila najprej proti Podvinom. Ko sva mislila, da nas Nemci ne vidijo več, sva krenila proti Rimskim Toplicam.

Med potjo sva se jezila, ker se akcija ni posrečila. Tolažila sva se pa, da je pač vojna in da se človeka včasih rada smola drži. Sklenila sva, da se ne vrneva v taborišče, dokler kaj drugega ne zagodeva Nemcem. Zasedlovala naju ni nihče, zato sva mirno prekorila železniško progo in čisto ter odšla v bližini Smarjete čez leseni most na drugi breg Savinje.

Pri Smarjeti sva zagledala ogromen smrekov mlaj, ki so ga postavili Nemci Steindlu v čast. Na njem je visela dolga deska z napisom: »Heil Hitlera«. Mimogrede sva si ga ogledovala in premisljevala, kako bi ga podrla.

V bližini sva zagledala nekaj delavcev, ki so gradili leseno barako in zahtevali, naj poderejo mlaj. Paznik je odgovoril, da žaga nima roča, neki drug delavec pa je zatrjeval, da je

preveč skrhana. Paznik se je obnašal zelo objestno in odgovarjal v neki povečeni nemščini, da njega ne bo nihče komandiral. To me je tako razjezilo, da sem potegnil pištolo ter zahteval, da takoj poderejo mlaj.

Učinkovalo je. Paznik je odredil dva delavca, naj gresta žagat mlaj, jaz pa sem zahteval, da mora paznik sam žagati. Da bi ga videli, kako se je potil in kako so mu lile s čela bele, znojne kaplje.

Mlaj še ni bil izpodžagan, ko je iz Rimskih Toplic pripeljal kamion z nemškimi policisti. Da ne bi imeli kakšne neprijetnosti, smo toliko časa počakali, dokler ni izginil kamion za ovinkom. Se enkrat smo morali prenehati z žaganjem, ker so se pripeljali mimoi policisti na treh kamionih. Za njimi je pripeljal še osebni avtomobil in takoj zatem je mlaj z trušcem padel čez cesto.

Odhitela sva v vas, da bi »obiskala« župana iz Rimskih Toplic. Prišla sva že v bližini njegove hiše, ko se nama je približal neki suh, koščeni mož s sekuro v roki. Nisva ga poznala. Stajerec je ustavil in vprašal, če ve, kje je župan. V tistem hipu je mož zamahnil s sekuro proti Stajercu glavi, da se je komaj umaknil.

Takoj zatem je izza hiše zaregljalo. Gestapovci iz ustavljenega avtomobila so prišli na ogled. Na srečo so bili slabi strelci in so namesto naju zadeli moža s sekuro (župana), midva pa sva pričakovala, da naju bodo zasledovali. In res je za nama teklo nekaj gestapovcev in še tisti policisti, ki so bili na treh kamionih.

Edini izhod za naju je bila cesta proti Brdcam. Zelo neprijetno nama je bilo, ko sva morala teči skozi sotesko, kjer umik ni bil mogoč. Dobro, da ni bila dolga.

Toda zopet novo presenečenje. Ko sva bila še v soteski, je pripeljal nasproti kamion in mislila sva, da peje policiste iz Dola ali Hrstnika. Kam sedaj?

Sele ko je bil kamion 20 korakov pred nama, sva videla, da so na njem delavci. Skočila sva na stopnico šoferjeve kabine in s pištolo zahtevala, da ustavi vozilo.

Sofer in njegov pomočnik sta bila Nemca, delavci pa so bili po večini četniški, ustaški in belogardistični guncni, ki so iskali zavetja pred partizani pri Nemcih. Nemci so jih uporabljali za razna dela: za popraviljanje mirnih cest in mostov, za postavljanje električnih in telefonskih drog, ki smo jih podrli, itd.

Ukazal sem, naj prevrnejo avto v graben, kar so storili šele, ko sem za strah ustrelil s pištolo v tla. In ker so

Revirski politični delavci, Sv. Plantna nad Trbovljami v juliju 1944. Čepita: Natalija in Zvezla, stojijo od leve na desno: Damijan, Slavka, Marija, Vodek, Tončka, Lea, Miha in Brejo.

Imeli s seboj eksploziv, smo kamion minirali in zažgali.

Med tem časom nam je hotel šofer pobegniti, toda Stajerec ga je še pravočasno ujel na muho. Vso bando sva s Stajercem odpeljala do Seliča, kjer sva jim razložila, naj takoj izginijo s slovenske zemlje, kajti če jih še enkrat srečamo, se bomo pogledali drugače. V gostilni sva raztrgala nemške lepake in slike in preplašenemu gostničarju povedala svoje.

Od tam sva se vrnila k tovarišem,

Revirski politični delavci, Sv. Plantna nad Trbovljami v juliju 1944. Čepita: Natalija in Zvezla, stojijo od leve na desno: Damijan, Slavka, Marija, Vodek, Tončka, Lea, Miha in Brejo.

ki sva jih našla šele na Kalu. Drugi dan po zajtrku, sva napravila s Stajercem načrt za dve novi akciji.

Eni so odšli čakati raztrgance, z Matjažem pa sva se ponovno preoblekla v civilni obleki in odšla proti Kolku, kjer sva nameravala ujeti nekega gestapovskega špijona. Podatke o njem nam je dala Marička, ki je bila naša zaupnica pri Sv. Jurju.

Vendar sva čakala v zasedi zaman. Zvedela sva, da je tisti gestapovec odšel proti Zidnemu mostu. Ker sva

Gorenjska Titu

Fizikulturniki Gorenjske bodo v nedeljo 8. junija slovesno zaključili 14 dni trajajoči festival »Gorenjska Titu«. Prav tako kot vse množične organizacije, ki so sodelovale na festivalu, bodo tudi športniki na čim bolj slovesen način proslavili 60 letnico maršala Tita z okrožnim telovadnim zletom »Partizane«. Gorenjska se je odzvala vabilu Okrožnega telovadnega odbora, zlasti iz industrijskih centrov so prispele številne priloge telovadcev in športnikov, ki bodo v nedeljo podali obračun svojega neumornega delovanja v telovadnicah in na igriščih.

Zlet bo otvorila velika fizikulturna parada, kjer bo poleg 1400 športnikov sodelovalo tudi garnizija Kranj in pripadniki vojne šole v Škofji Loki. Telovadci, nogometaši, plavalci, košarkarji, smučarji, člani ljudske tehnike, planinci, strelci, itd. bodo pokazali mimo častne tribune na Titovem trgu, kjer bodo fizikulturniki pozdravili predstavniki obklasti, vojske in športnih forumov. Drugi del spreda se bo odvijal popoldne na nogometnem igrišču Korotana, kjer bo nastopalo okoli 1000 zletnikov s prostimi vajami, vajami na orodju, talno telovadbo, poleg tega pa se bo 10 bal-kanskih število borilo za nagrado prvega mesta. Prav poseben presenečenje pa pripravljajo pripadniki JLA, ki bodo nastopili s simboličnimi vajami brez in z orožjem.

Nedeljski okrožni zlet »Partizane« bo slovesen zaključek festivala »Gorenjska Titu«, poleg tega pa pregled naših uspehov pri telesni vzgoji mladega rodu.

Mlado telovadno društvo »Partizane« v Pivki (St. Peter na Krasi) je preteklo nedeljo položilo obračun dela z letnim telovadnim nastopom. Skupno z nižjo gimnazijo, osnovno šolo in gosti iz Starega trga je v 17 točkah sodelovalo nad 400 telovadcev. Prireditelj je lepo uspeš, zlasti so navdušili Cilbani s kompozicijo »Zabe« in mladinci s prostimi vajami. Velike zaslugе za to ima neustrašivi organizator in delavec Bojan Minatti. Nastop je dokazal, da je telovadna organizacija v Pivki poglata močnega korenine in ima vse pogoje za razširjenje po večjih okoliških vaseh.

Dvoboj mladih z Avstrije

Partizan je pred kratkim sklenil z avstrijsko telovadno in športno zvezo sporazum o dvoboju telovadnega naraščaja Slovenije in Avstrije. Za našo mladino bo to druga mednarodna preizkušnja.

V zadnjem času se telovadna na orodju pri nas lepo razvija. Vsako leto dobivamo nove telovadce, ki dosega mednarodno stopnjo zna-

nja. Ker razen nekaterih olimpijcev »stara garda« prepušča mesta v reprezentanci vrsti mladini, so mednarodna srečanja za naše budoče olimpijce nujno potrebna, kajti le na ta način bodo pridobili potrebne izkušnje in spoznali stopnjo telovadbe pri drugih narodih. Prvo srečanje med našimi in avstrijskimi telovadci bo v soboto 14. junija na letnem telovadšču v Tivolju. Tekmovanje bo organizirano tako, da bodo imeli gledalci ves čas priložnost spremljati borbo za točke. Velik napredek naših tekmovalcev v zadnjem času obeta, da bo dvoboj nenavadno zanimiv. Naši mladinci so se po pravili predvsem na konju z ročaji, mladinke pa v preskokih čez konja na šir, kar je bilo zanje v zadnjih letih največja ovira. Izenačenost naših tekmovalcev je dokaj razveseljujoče dejstvo, ki bo gotovo pripomoglo k uspehu slovenske vrste.

Prireditelj bo obsegala poljubne vaje na vseh orodjih, v preskokih čez konja in v talni telovadbi. Vsaka vrsta bo štela osem članov, za končni plasma pa se bo upoštevalo število šestih najboljših na vsakem orodju.

Drevi na bežigrasko telovadšču

Telesnovzgojno društvo »Partizan-Bežigrad« bo imelo drevi ob 20. javni letni nastop na svojem letnem telovadšču ob Vodovodni cesti. Društvo bodo zastopali vsi oddelki, med katerimi bodo nastopili tudi mladinci, ki so na republiškem prvenstvu v vajah na orodju v nedeljo v Mariboru zasedli prvo mesto. Telovadno prireditelj bodo poživili golenci Zavoda za fizikulturo iz Ljubljane, ki so s svojim nedavnim nastopom v Trstu navdušili tamkajšnje občinstvo, ter učiteljski pod vodstvom Stanca Barja. Ljubitelji telesne vzgoje, vabljeni!

Jutri nastop v Polju

Na letnem telovadšču telesnovzgojnega društva »Partizane« Polje je vsak dan vse žive mladine, ki se pripravljajo, da pokaže piod celotnega dela v telovadnici in na prostem.

Zivljenje v telovadnici je letos precej živahno, kar se kaže tudi v naraščajočem številu telovadcev, ki jih bomo videli v nedeljo 8. junija na javnem nastopu Začetek bo ob 16. uri. Prijatelji telovadbe, pohitite ta dan v Polje, saj se boste po nastopu lahko tudi prijetno razvedrili na zabavi.

Sportne zanimivosti v kratkem

Ljubelj: Sloga (Ljubljana) 4:4 (3:1). Prijateljska nogometna tekma v Trzinu med članom slovenske lige Slogo iz Ljubljane in moštvo Ljubelja se je po lepi igri domačinov končala neodločeno. Pred 1000 gledalci je dobro sodil Redanov.

Dvoboj košarkarjev ASK in Mladosti

Zaplet na vrhu prvenstvene lestvice zahodne skupine v košarki se bo razčistil z izidom današnje dvoboja med Mladostjo iz Zagreba in domačim ASK. V primeru zmage Ljubljancev bo imela Slovenija oba svoja predstavnika na vodilnih mestih v lestvici in bo prvo mesto spomladanskega dela tekmovalca odločilo borba med njima.

Za srečanje z Zagrebčani so se izkazali ASK dobro pripravili. Barve društva bodo zastopali Kristančič, brata Serba, Fuzina, Pavlovič, Skrlanc, Mravljec, Ogrič, Müller, Lampič, Poljak in Periot.

Tekmo, ki se začne ob 20.30 na igrišču pod Čekinovim gradom, bosta vodila zvezna sodnika, Tončič iz Zagreba in Breznik iz Ljubljane. V predtekni bosti igrala ASK II. in Poljane.

Walcott premagal Charlesa

Svetovni boksaški prvak teške kategorije Walcott je premagal v Philadelphiji pred približno 30.000 gledalci Charlesa in tako ohranil naslov svetovnega prvaka. Walcott je zmagal po točkah v 15. rundi. Bil je boljši in gibljavši. Čeprav je starejši in 3 kg težji od svojega nasprotnika, Izogibal se je borbi iz bližine ter je boksal na daljavo, pri čemer se je varoval tesnih Charlesovih udarcev. Charles je silovito napadel, zlasti v 5. rundi, da bi utrdil svojega nasprotnika.

videla, da s to akcijo ne bo nič, sva odšla proti vasi Dol, kjer je bila zandarmerska postojanka z dvaintridesetimi možmi. Sklenila sva, da bova spodrecala nemškega stražarja pred postojanko.

Ko sva šla proti nemški postojanki, sva se pogovarjala o volih in kravah, o delu na polju in pazljivo opazovala okolico.

V bližini postojanke sem zagledal, kako dva policista v vrtu grebota po zemlji in sadita rože. Na to sem opozoril tovariša. Sva sva nekaj korakov naprej. Ko sva se dogovorila, se obrnema.

V bližini vrta sva zagnala v Svaba vsak po eno italijansko bombo. Ena je eksplodirala, druga pa ni. Zato sva oddala še nekaj strelcov, nato pa stekla v breg. V vasi je nastala panika. Zasledovala naju je nemška patrulja, ki se je prav takrat vračala iz Marna. Ker nisva bila primerno oborožena, sva jim zabrisala sled ter se vrnila k tovarišem.

Tam sem zvedel, da je Borisova patrulja napravila uspešno akcijo v Bobnu pred gostilno Rinaldi. Mimo je namreč pripeljal traktor, ki je vlekel prikolico s 120 vrečami cementa. Delavci so s težkim strem ubogali Borisa in Dolenca, ko sta zahtevala, da zmeejo cement v graben. Pa tudi traktor s prikolico vred so morali delavci sami zažgati.